

Bebyggelse och boende i Kämpersvik på 1930-och 40-talet.

Jag skall börja även den här delen med att säga att den inte bygger på någon källforsknig eller annan utredning utan enbart på min egen minnesbild, och till någon del kompletterad med vad som berättats för mig bl.a. av min syster Inga-Maj.

Längst ut i samhället bodde Hedda och Johannes Hansson i det hus som nu länge har bebotts av familjen Lindqvist. Johannes har jag inte några säkra minnen av och jag vet inte när han gick bort. Hedda däremot fanns kvar i vart fall till slutet av 40-talet. Hon kom då och då fram till affären och var då ofta klädd i lång svart kjol och en schal över huvudet. Elaka tungor sa att hon hörde ungefär vad hon ville. (Jag är inte så säker på att det var så efter att själv ha fått vissa hörselproblem). Alltnog vid ett tillfälle sommaren 1949 lutar hon sig ner över en barnvagn, där Nils – dagens kassör i Samhällsföreningen Framåt ligger – och säger ungefär så här: Ojanemej så grann han ä, han ser ud akkurat som en fedemakrel. (Anm: det var en egenskap som fort gick över). Andra källor säger sig veta att det var Lars (även han verksam i Framåt som låg i vagnen). I huset fanns också en fosterson, Markus, som tillbringade en del av sin uppväxt där och som nog var en aning skojfrisk ibland. Mittemot byggde Johannes tidigt ett litet gult hus, som var det första huset för sommarboende i Kämpersvik. Det hyrdes av bankdirektören Harald Lingmark från Västerås med hustru Margareta och döttrarna Marianne och Ulla. Lingmarks köpte så småningom huset med en ganska rejäl bit mark, där Marianne mycket längre fram i tiden byggt ett hus. Gick man upp för backen bredvid huset och en liten bit till höger fanns där en smedja som användes för stenhuggeriets del. Över gården från Hedda och Johannes hade de en byggnad som fortfarande finns och tätt intill den ytterligare en byggnad, som jag tror tillhörde Gustav Jansson, i vart fall användes den då och då längre fram bl.a. av dottern Inez. Den är riven och ersatt av en sjöbod, tillhörig Staffan – barnbarn till Gustav Jansson.

Fortsätter vi längs vägen kom man till de s.k. Lunnehusen, det ena med gaveln mot sjön och det andra längs kajen. I dessa hus fanns det främst bostäder för stenhuggare. Jag kommer inte ihåg så många namn men en var Stenstrand, andra var t.ex. Ester och Johan Clementsson samt Emma Petterson. Smeden Sigfrid och sonen Elof bodde också i huset liksom Erling Olsson, far till Jan Erling. Såvitt jag kommer ihåg sysslade han bl.a. med försäljning av symaskiner, han var också fiskhandlare en tid. Mittemot, uppe på berget ”Slottet”, fanns Hulda och Karl-Sigfrid Johansson och en ganska stor barnaskara, varav jag kommer ihåg Hildur, Hugo, Gustav, Rune och Einar. I en liten lägenhet i det huset bodde Astrid och en man som jag har glömt namnet på (sannolikt Karl) men som kallades Jick-Jack, eftersom han var svårt halt.

Närmast på vår väg framåt passerar vi en vadbock, där vadlaget på båten Valborg, som den hette, men som i allmänhet kallades Kämpa, torkade sina nät. Därefter kommer vi så till affären som är mitt barndomshem. I en lägenhet på bottenplanet bodde flera olika personer under årens lopp, bl.a. Pelle i Klåvan och Bengta (fast det kommer inte jag ihåg), Alma Jönsson samt Torvald och Irene. I huset på andra sidan vägen ovanpå källaren med tvättstuga m.m. bodde Alma och Johan Ahl. Under någon tid bodde Maria och Ivar Hilmersson där. Johan arbetade en tid på s.k. AK-arbeten, en form av beredskapsarbeten under dåliga tider med bl.a. vägarbeten. Därefter passerar vi det som nu är Åkes bod, som också erbjöd en direkt tillgång till havet för människor som inte bodde intill vattnet, och kommer till nuv. Hellstrands hus, där det en gång i tiden lär ha funnits en krog eller ölstuga. I det huset bodde under olika perioder Gunhild och Åke ”Svalan” Pettersson med dottern Barbro. En trappa upp mot havet bodde Skans-Arvid ett tag.

Mitt emot låg det en lådfabrik (såg), som drevs av Anker Andersson och därefter fram till 1943 av min farbror Torvald Joelsson, då den totalförstördes i en brand. Verksamheten flyttades då till en byggnad, drygt 100 m norrut, som jag snart återkommer till. I ett hus nära lådfabriken (sågen), låg ett s.k. skepparhus bodde Anker och Karla Andersson med barnen Britta, Kerstin, Margot, Levin, Ulla, Karl-Erik och Folke. En trappa upp bodde en familj Persson, beträffande vilka jag har glömt föräldrarnas namn men jag vet att de hade tre barn, Erik, Tryggve och Karin. Återkommer så till den byggnad som ersatte den nedbrunna lådfabriken. Enligt vanligen välunderrättade källor (Torvalds son Lars som inhämtat kunskapen i gamla dokument) hade tillverkningen av lådor påbörjats där redan 1942, dvs. innan branden. (Detta styrks även i ett brev som jag skrev till mamma från Epidemisjukhuset i Strömstad hösten 43, då jag frågade om man hade kommit i gång att såga igen). Alltnog, hela verksamheten flyttades dit. Till en överbyggnad till fabriken flyttade Irene och Torvald samt Käth och Lars några år senare.

Därefter går vi en bit tills vi kommer till, som jag tror de två äldsta husen i Kämpersvik, ett ganska stort med gaveln mot vägen och ett längs vägen. I det första innanför en damm – den s.k. ankedaben - bodde Norsk - Anton och dottern Agda, som tog hand om en fosterdotter, Lisa. Agda gifte sig med Anders Hilmersson och hade en dotter, Gunhild. I nästa hus bodde Helga och Karl Fredholm med barnen Uno, Gösta, Gun och Erik. Vi fortsätter så till mina morföräldrars hus, till Lovisa och Martin Olsson. Det uppfördes i början av 1910-talet. Martin ägde helt eller delvis flera fartyg och ägnade sig bl.a. åt fiske i Nordsjön och också åt fraktfart. Morfar hade också något drygt 10-tal år tidigare byggt intilliggande hus som överläts till hans svåger och svägerska, Konrad och Konstantia Lorentzon, som närmast kom från Knäm. Östen och Signhild Andersson hyrde en lägenhet där. Konstantia fanns kvar i livet en bra bit in på 40-talet och huset övertogs därefter av Agda och Gunnar Jansson, som hade en fosterdotter, Linnea. I en ganska väl sammanhållen klunga av hus, där morfars ”båda hus” ingår, ligger på östra sida ”posten” med Torborg och Anton Pettersson med fostersonen Leif, tidnings- och godisaffären med Hulda och Adolf Andersson där de både tog hand om Barbro, en systerdotter till Hulda som växte upp som dotter i familjen, husen med skepparen Gustav Jansson med hustrun Olivia och barnen Henning, Knut, Inez, Edla, Ivan och Magna och till sist i den raden Selma och Karl Andersson, föräldrar till Ruth och Östen.

På den andra sidan har vi i tur och ordning Edla och Evert Grahn med döttrarna Marianne och Eva, affären Anderssons Eftr, med mamma Eva, sonen Vilhelm med hustru Maggie och sonen Jan, Johan Jansson med hustru Lina och sönerna Ingvar och Gunnar (Ingvar övertog huset och bodde där med hustru Astrid och sonen Bo) och slutligen Einar och Ragna Andersson med dottern Ranja. Jag har tidigare berättat om familjerna Janssons sjöfart. Gustavs hustru Olivia drev under en tid, när ”badgästerna” började komma, ett pensionat hemma i huset med hjälp av dottern Edla, som i sin tur senare drev ett pensionat hemma hos sig. Evert hade också havet som levebröd, han arbetade vill jag minnas bl.a. tillsammans med brodern Anders från Resö med en fraktskuta. Einar Andersson som var bror till Vilhelm hade en taxirörelse.

Om vi sedan rundar Karl Anderssons hus och går upp för backen fanns där några hus på vänster sida. I det första som sedermera köptes av Justus och Cecilia Nordqvist, bodde en Carl Johansson, som jag inte vet så mycket om utom att han hade dottern Dagmar och sonen Per ”i London”. Närmast därefter Fritz och Ester Johansson med döttrarna Ruth och Stina och högst upp August Larsson, som var förman för den stenhuggeriverksamhet som Kullgrens Enka drev i Kämpersvik. Han hade en dotter som hette Ingrid. Om vi istället för att gå upp för backen fortsätter framåt kommer vi till Jarl Hilmersson och hans hustru Annie som bodde där med ett antal barn, som Olle, Greta, Herbert, Jens, Gunnar och Gunborg.

Snett fram till vänster därifrån ligger så gården Kämperöd, en av de gårdar, varifrån många fastigheter i och kring Kämpersvik har avstyckats. Där bodde John Paulsson, en glad bleking som bl.a. tyckte om att deklamera dikter - Dan Andersson var en av favoriterna - med hustru Olga och svägerska Alma, som båda tillhörde den stora Hilmerssonska familjen. Även Gustav och Hjalmar, liksom Lars och David (de båda sistnämnda kommer jag inte ihåg) Hilmersson hade också sin hemvist på denna fastighet. Om man gick till vänster vid Einar Andersson hade vi först till höger Konsum, som hade tagit upp konkurrensen med de andra affärerna i samhället. Affärsverksamheten där blev inte så långvarig och någon på 60-talet övertogs huset av Inga-Maj, en av mina systrar, och Georg Reimbert. Ganska nära Konsum, norrut, låg ett hus som ägdes av Östen Andersson med hustru Signhild och döttrarna Laila, Irene och Inger och mitt emot det byggdes ett hus av Knut och Märta Jansson med barnen Staffan och Märta. Märta som kom från Jämtland var för övrigt syster till Astrid, som var gift med Ingvar Jansson.

Om vi följer den gamla vägen förbi Konsum har vi till vänster Viktor Nilsson med hustru Hulda och barnen Signhild, Hugo och Sture, som kallades den vite juden p.g.a. sin säljförmåga, och snett till höger gården Hagarna, som är stamfastighet till de flesta fastigheterna i samhället. Där bodde Johan och Elin Johansson med barnen Ragnhild, Yngve, Åke och Einar. Bebyggelsen i själva samhället åt det hållet slutade här. Till Kämpersvik får vi också räkna Klåvan som ligger som ligger ett par hundra meter förbi Hagarna och uppför en backe som finns där. Där träffar vi först på ett hus, där Viktor och Agda (Karlsson) bodde med en dotter Signe och en son och något högre upp Pelle i Klåvan och Bengta. Hos Pelle bodde någon eller några somrar ett barnbarn Gösta, som i vuxen ålder kom att bli Kämpersviksbo.

Om vi vänder tillbaka ner i själva samhället till Posten finns där en väg ner mellan Grahns och Vilhelm Anderssons (numera Porslinsgatan). På vänster sida innan vi kommer fram till bäcken bodde Herman och Agda Pålsson med döttrarna Ella, Maj-Britt och Margareta och då har vi redan passerat en byggnad som en tid använts till bageri bl.a. av en bror till Eva Bagare (innehavare av Evas Livs i Fjällbacka och gift med Yngve i Hagarna). Går vi sedan över bäcken och till höger träffar vi på Hermans broder Ernfrid och hans hustru Hedvig. Ernfrid hade i ett tidigare gifte sonen Knut som omkom i en byggnadsolycka. I huset bodde också Herman och Ernfrids far Julle. En liten bit tillbaka hittar vi Lindbergarna med tvillingarna Erik och Arthur (därifrån kommer också Oskar och Annie, som båda var utflugna sedan länge). Uppför backen har vi först Ernst och Isodora Trygg med sonen Axel och en liten bit söderut Ernst Skottorparn Johansson med hustru Dagny och barnen Holger, Birgit och Stig.

Nedanföör backen där Metris och Ivan Jansson senare byggde ett hus kom du till Alexis Lång med hustru Ingegerd och tvillingarna Reinhold (Reine) och Valter och dottern Lilian. Fortsätter man en bit söderut fanns Folkets Hus upp till höger och skräddaren Torin Hansson och hustru Anna på Tärnstenen. Torin hade varit gift tidigare och hade åtminstone tre barn, däribland sonen Knut (Tärneberg) som förmodligen var den förste i samhället med vidareutbildning, han blev präst. För att avsluta vandringen i dåtidens Kämpersvik fortsätter vi förbi badplatsen till Killebäck, där min farbror Johan bodde tillsammans med faster Elin och barnen Viola, Henry, Aina, Eivor, Kjell och Åke och därefter längs den nuvarande båthamnen till det hus, som ägdes av August Sommar men som beboddes av Magnus och Astrid Sommar fram till dess att det köptes av John och Elsa Johansson (med barnen Lisbeth, Lena och Morgan). Detta blev måhända en långrandig och tråkig uppräkninng men som jag

ändå ville försöka mig på för att klargöra - inte minst för mig själv - hur Kämpersvik såg ut i min barndom.

Efter denna guidade tur genom Kämpersvik följer nu Arnolds berättelse i nio delar.